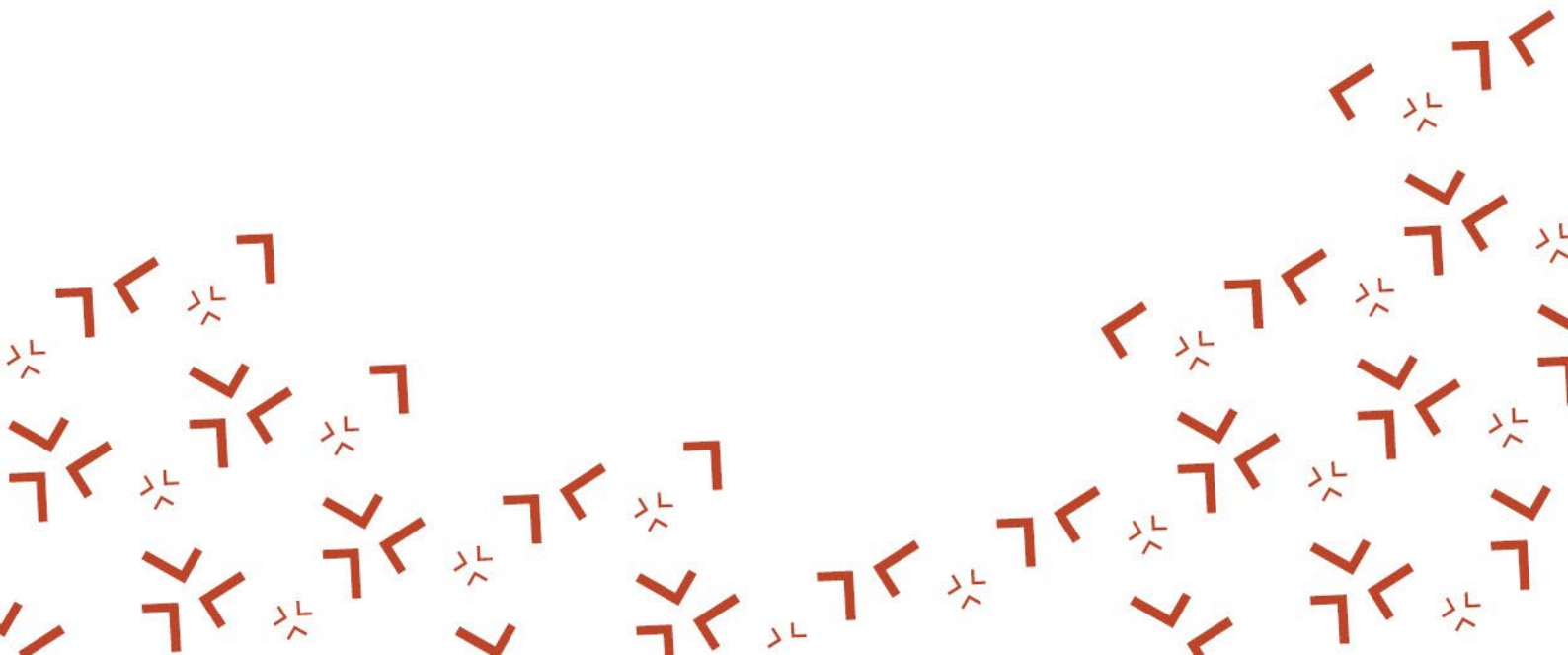

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kelahaara, M., Majava, N., Kantola, S., Lähde, H., Köngäs, R. & Piira, V. 2025. Kulttuurista ymmärrystä palveluihin. Lapin Kansa, 7.5.2025, 24.

Kulttuurista ymmärrystä palveluihin

Sosiaali- ja terveyspalveluiden tulee olla yhdenvertaisia kaikille – myös kulttuurisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että palveluissa tunnistetaan ja arvostetaan asiakkaan kieltä, arvoja, tapoja ja maailmankuvaa. Kulttuurinmukaiset palvelut eivät ole erityisetu, vaan osa laadukasta, asiakaslähtöistä hoitoa ja tukea.

Saamelaisilla Euroopan ainoana alkuperäiskansana on perustuslaillinen oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan. Tämä tarkoittaa myös oikeutta saada kulttuurinmukaisia sote-palveluja.

Käytäntö ei aina kohtaa oikeutta. Monet saamelaiset kokevat yhä jäävänsä näkymättömäksi palvelujärjestelmässä – ja syystä.

Haaste ei useinkaan ole tahallinen välinpitämättömyys, vaan se, että palvelujärjestelmä on rakentunut valtaväestön näkökulmasta. Sote-ammattilaiset voivat kohdata saamelaisasiakkaita tietämättä heidän kulttuurista juuri mitään. Rehellinen kohtaaminen ja luottamuksen rakentaminen vaikeutuvat, jos asiakkaan taustaa ei ymmärretä – tai jos siitä ei edes huomata kysyä. Kyse ei ole saamelaisen erityistarpeista, vaan pikemminkin siitä, että heidän kulttuurinsa jää sote-alalla työskentelevän työntekijän näkökulmastahelposti näkymättömäksi.

Tähän osaamisvajeeseen purettu SaamSote-hanke, jossa kehitetään ammattikorkeakoulutasoisia sote-alan koulutuksia, joissa saamelaiskulttuuri on vahvasti mukana. Koulutukset on suunniteltu yhdessä saamelaisyhteisöjen edustajien kanssa, ja ne tarjoavat syvempää ymmärrystä esimerkiksi kulttuurisesti sensitiivisestä kohtaamisesta, saamelaiskulttuu-

rin mukaisesta lapsiperhetyöstä sote-palveluissa tai ikääntyneiden saamelaisasiakkaiden hyvinvoinnin vahvistamisesta.

Hankkeen ytimessä on yhteiskehittämisen toimintamalli, jossa sote-ammattilaiset ja opiskelijat oppivat refleктоimaan kulttuuri-taustaansa suhteessa työhönsä. Näin syntyy valmiuksia tunnistaa asiakkaan kulttuurista rakentuvia tarpeita – ja vastata niihin kunnioittavasti.

SaamSote:n koulutukset tarjoavat uudenlaista kulttuurisensitiivistä erityisosaamista, jota ei aiemmin ole sisällytetty sote-alan koulutuksiin Suomessa. Koulutukset tukevat osaamista, joka auttaa näkemään myös sen, mikä ei ole heti silmin nähtävissä – arvot, tavat, sanat ja hiljaisuudet, joilla on merkitystä.

Koulutukset avautuvat avoimina ammattikorkeakouluopintoina kesällä ja syksyllä 2025 opin.fi-palveluun. Ne ovat suunnattu kaikille, jotka haluavat kohdata paremmin – ei vain saamelaisia asiakkaita, vaan myös oman ajattelunsa rajoja.

MIRKA KELAHAARA

projektipäällikkö

NOORA MAJAVA

lehtori

SUSANNA KANTOLA

lehtori ja opinto-ohjaaja

HANNA LÄHDE

lehtori ja opinto-ohjaaja

RIIKKA KÖNGÄS

lehtori

VIRPI PIIRA

lehtori, SaamSote-hanke, Lapin ammattikorkeakoulu